

Hva skal vi lese i sommer?

Vi har spurt noen av Tannlegeforeningens mest fremtredende personer om hva de liker å lese, og om de har noen anbefalinger til Tidendes lesere når det gjelder lektyre i sommerferien.

Gunnar Lyngstad,
president i NTF

For meg er det nokså naturlig å velge litteratur som ligger et godt stykke fra sakspapirer og debattinnlegg. Og da er det ikke så unaturlig at det blir krim. Det er en naturlig sjanger i ferien for meg, og hvis det er flere som tenker slik, har jeg noen forslag:

Henning Mankell har skrevet mange gode romaner, og en av de siste heter «Kennedys hjerne». Den er fra Afrika, og samtidig som den er spennende, gir den også innsikt i aidskatastrofens følger. Selv om dette er en kriminalroman,

synes jeg den er ganske virkelighetsnær. Litt i samme gate er John Le Carrés «Den evige gartner». Min kunnskap om Afrika skriver seg stort sett fra skoletiden, så det er mye jeg ikke er oppdatert på. Slik sett er disse romanene en reise i den mørkeste delen av livet der, men de er også fascinerende.

Den som liker intriger og konspirasjoner kan velge å fordype seg i Dan Browns bøker. Her er det flere, men både «Den digitale festning», «Engler og demoner» og «Iskaldt bedrag» kan trygt anbefales, i hvert fall med tanke på dårlig vær. Ellers kan det være at timene går vel fort når det er ferie.

Om ingen av disse faller i smak, kan jeg foreslå og anbefale Minette Walters. Da snakker vi om typisk engelsk kriminallitteratur, som er litt sammensatt og innviklet før en kommer i gang. Det er ganske mange navn å forholde seg til i starten, men du verden hvor fascinerende hennes romaner er når en er kommet inn i det.

Avslutningsvis har jeg også et forslag til dere som ikke er spesielt opptatt av kriminallitteratur. Anne B. Ragdes bøker «Berlinerpoplene» og «Eremittkrepene» er både fornøyelige og fascinerende. Her får vi innblikk i livet på en gård på Byneset i Trøndelag, og i livet til en begravellesagent inne i Trondheim. Og vi får en skildring av det urbane livet til et samboerpar i København. Her er det mye å glede seg over, og jeg synes det egner seg godt som lesestoff i ferien.

Inger-Lise Mathiesen,
visepresident i NTF

Vi er en jentegjeng som møtes en gang i måneden og diskuterer en bok alle har lest. Det har ført til at vi har lest en del forskjellig, og da jeg gikk gjennom listen, syntes jeg det var vanskelig å velge. Det er så mange gode bøker og forfattere! Men noen bøker griper lengre inn i sjela enn andre. De bøkene som gir meg mest, får meg til å leve i fortellingen, til å se fargene og stedene, og kjenne luktene. De danner bilder som fester seg og kan tas fram igjen til ettertanke. Jeg fascineres av sterke personer og personbeskrivelser, helst fra en annen verden, og gjerne helt andre personer enn jeg kjenner til vanlig.

«Drageløperen» av Khaled Hosseini er en slik bok. Boka handler om to gutter som vokser opp sammen i Kabul, og har et utrolig sterkt og nært bånd til hverandre, men klasseforskjellene mellom dem er enorme. Med drageeturneringen tar boken en annen vending. Språket er rikt, og malende. Det var nesten så jeg kjente glassbitene i drage-

snoren skjære i hånden. Hendelsene da jeg-personen hentet barndomsvennens sønn, traff rett i hjertet og sitter der fortsatt.

«Dinas bok» av Herbjørg Wassmo er en annen. Jeg hadde egentlig bestemt meg for ikke å like eller lese Herbjørg Wassmo. Men jeg måtte bare kapitulere totalt. Dinas verden var en sterk og annerledes opplevelse. Bildene satt på netthinnen, følelsene grep i magen. Dina er sterk, nordlandsk og fargerik. Hendelsene og overraskelsene sto i kø. Jeg la ikke boken fra meg – men leste den i ett en lørdag. Det ble suppe til middag. Selvsagt måtte jeg lese de neste bøkene også; «Lykkens sønn» og «Karnas arv».

En annen bok jeg gjerne vil dele med dere er nobelprisvinneren Toni Morrisons «Elskede». Dette er egentlig en grusom roman det er vanskelig å løsrive seg fra. Her er kraftige scener og afroamerikansk mytologi som utfordrer vår europeiske tankegang. Handlingen er lagt til 1800-tallet, hvor vi følger den kvinnelige slaven, Sethe, som klarer å unnsnippe fra plantasjen, men som etter kort tid blir innhentet av slaveeieren. I redsel og bunnløs fortvilelse bestemmer Sethe seg for å drepe sine barn før slaveeieren får kloa i dem. Den drepte datteren, Beloved, spiller en sentral rolle i romanen. Etter sin død krever hun sin rett til å bli elsket.

«Du finner meg i fjellene» av Forrest Carter er en fantastisk bok om Geronimo, Apache-indianeren som kjempet for sitt folks frihet mot en enorm overmakt, men som aldri lot seg kve. Jeg har aldri vært tiltrukket av indianerfilmer, men denne boka tegnet en gripende historie. Den handler om folk i pakt med naturen, som brutalt rives bort fra sitt livsgrunnlag av den hvite mann, hvis mål var land og rikdom.

«Ville svaner» av Jung Chang var en nærmest sjokkerende bok, som oppfylte til fulle mitt ønske om noe annerledes. Det er en familiesaga som følger tre kvinnegenerasjoner, og er et kvinnehistorisk skjebnedrama. Jeg har levd i mye av den tidsepoken boken handler om,

men det går opp for meg hvor lite jeg fulgte med og forsto. Kulturrevolusjonen var for oss den gang fjern og spennende, nesten med et romantisk anstrøk. Da jeg leste boken var jeg forskrekket over all den råskap som har funnet sted i min tid, mens vi nærmest idealiserte hendelsene under Mao. Man blir sugd inn i den fengslende historien, for selv om den tidvis nesten er en dokumentar om samfunnslivet, er historien også svært god. Det førte til at jeg kastet meg over flere bøker fra hele Østen.

Bjørn Rønnes, generalsekretær i NTF

Foto: Ellen Beate Dyvi.

Sommer og ferie betyr at det er god tid til å lese aviser. Ellers setter jeg pris på Bjørg Vik, og finner gjerne frem en av hennes novellesamlinger. Samtidig ser jeg at det om sommeren kan bli tid til å lese de bøkene man fikk til jul, som man ikke fikk tid til å lese i løpet av våren. Men noen stor leseaktivitet blir det likevel ikke om sommeren for mitt vedkommende. Jeg synes det er bedre å bruke tiden til å være ute og gjøre andre ting, og utsetter heller leseaktiviteten til høsten.

Christian Danielsen, ordfører i NTFs representantskap

Litteratur er litteratur uansett når på året vi befinner oss. Så mine anbefalinger vil ikke forandre seg avhengig av om det er sommer eller påske.

Det jeg først og fremst vil si er at folk ikke bør tenke så mye på hva som tilbys i 99-kronershyllen hos Narvesen. Uten at det betyr at man nødvendigvis skal gå løs på Proust eller Ulysses eller sånne ting, bare at det er så mye annet å hente. Og da vil jeg med en gang slå et slag for et av mine favorittnettsteder: antikvariat.net. Der kan man søke blant godt over en million titler, og finne ut hvilke antikvarier som har eksemplarer inne. Finnes den ikke inne akkurat i øyeblikket, kan man sette seg på venteliste, for så å få beskjed når et eksemplar dukker opp et sted i Skandinavia. Hver gang jeg er i København, for eksempel, bruker jeg en dag bare på å gå rundt på antikvarier og plukke opp bøker jeg bare får tak i på denne måten.

Men for å være litt konkret må jeg si at forfatteren som fremfor noen har gitt meg glede om somrene, er Knut Hamsun. Og jeg vil understreke at Hamsun ikke er tung litteratur, og at det ikke er kjedelig. Man kan ta med seg alt av Hamsun på svabergget – minus dikt og skuespill, vil jeg si, og kanskje med unntak av romanen *Mysterier*, som er litt tung og vanskelig. Ellers er alt han har skrevet spennende.

Jeg må også få si at jeg synes det vitner om intellektuell fattigdom at Jo Nesbø selger 150 000 eksemplarer når han kommer ut med sine historier om Harry Hole. Da vil jeg heller få lov til å henlede oppmerksomheten mot dem som oppfant denne genren på midten av 60-tallet, nemlig det svenske forfattererteamet Sjöwall og Wahlöö. En annen vidunderlig kriminalroman er «Historien om Gottlob» av Torolf Elster, under pseudonymet Hans Brückenberg.

Sist med ikke minst vil jeg anbefale et par amerikanske favoritter. Først Tom Wolfe, der jeg setter pris på hele forfatterskapet. En annen favoritt er Theodore Dreiser med «An American Tragedy», som kom på 50-tallet og handler om når den amerikanske drømmen ikke går i oppfyllelse. Nesten til slutt fremhever jeg den beste kriminalhistorien som er skrevet noensinne: «A kiss before dying» av Ira Levin. Og helt til slutt, av en annen amerikansk jødisk New York-forfatter, Ludwig Lewisohn: «Herbert Crumps ekteskap»; hvis noen skal bruke sommeren til å fundere på om de skal gifte seg. Da vil de i tilfelle bli kurert for den tanken.

Nina Wiencke Gerner, leder av NTFs fagnemnd

Jeg er veldig glad i å lese bøker, men hverdagen blir ofte så travel at jeg sjelden får ro til å fordype meg i en

bok. Jeg har alltid en bok liggende på nattbordet, og leser litt hver kveld. Men da tar det lang tid å lese en hel bok. Helene Uris bok fra universitetsmiljøet, «De beste blant oss», er en slik bok som jeg har brukt lang tid på å komme gjennom. Den vil jeg ikke anbefale som sommerlektyre. Den er oppskrytt etter min mening, og faktisk ganske kjedelig.

I feriene liker jeg å kunne lese lenge av gangen, og ha tid til å leve meg inn i en bok. I vinter leste jeg en fantastisk bok som jeg kan anbefale på det varmeste. Boken heter «Drageløperen» og er skrevet av Khaled Hosseini. Boken beskriver historien om Amir og hans venn Hassan som vokste opp i Kabul på 60–70-tallet, den gang Afghanistan var et fredelig land. Amir kommer fra en velstående familie, men han bor alene med sin far etter at moren døde. Hassan er sønn av farens tjener og bor i en liten hytte i Amirs hage. Amir er ofte sjalu på Hassan, fordi han føler seg truet av at faren liker Hassan så godt. Amir klarer ofte ikke å leve opp til farens ideal om hvordan han burde være. Men Amir er dyktig til å føre dragere, noe som var en folkesport i Kabul i de dager. Hassan er en mester i å løpe etter dragene og finne de dragene som får linen kuttet. De er begge lykkelige når de vinner dragekampen, inntil Hassan overfalles av mobbere og skades stygt. Dette er Amir vitne til, men han foretar seg ikke noe. Han plages av skyldfølelse i hele sitt liv, men får ikke gjort det godt igjen med Hassan. Den politiske omveltning i Afghanistan fører til at Amir og faren kommer til USA som flyktninger.

Mange år senere får Amir en telefon fra farens venn som ber ham komme tilbake igjen, han har ennå mulighet til å gjøre det godt igjen. Han reiser tilbake til et helt annet Kabul enn hva han vokste opp i. Her er det ruin, fattigdom og elendighet, men også mange maktmennesker som har slått seg opp under det grusomme Taliban-regimet. Historien forteller om hvilke anstrengelser Amir gjennomgår for å få tilgivelse. Boken er meget interessant som fortel-

ling, men gir også en forståelse for den omveltning som har skjedd i Afghanistan da Taliban-regimet overtok styringen. Dette er en bok en ikke glemmer.

Boken minner meg også om en annen, som jeg leste for et par år siden og som jeg også trygt kan anbefale; nemlig «Balansekunst» av Rohinton Mistry. Handlingen her utspiller seg i India fra selvstendigheten i 1947 frem til 1975, det året som Indira Ghandi ble anklaget for valgfuks, og det ble innført unntakstilstand i landet. Det er fire hovedpersoner i boken: Dina, Ishvar, Omprakash og Maneck. Disse menneskeskjebnene skildres med varme og innlevelse. Skredderne Omprakash og Ishvar reiser fra landsbygda til storbyen for å få seg jobb som skreddere. De ønsker å legge seg opp penger for å kunne reise tilbake til landsbyen sin igjen. De har et inderlig ønske om å få et bedre liv, men storbyen Bombay viser seg å være helt annerledes enn de hadde tenkt seg. De leier seg først et skur i slummen, men når slumområdet blir jevnet med jorden, må de bo på gaten. De arbeider som skreddere hos Dina, som har mistet sin mann og fått stadig dårligere økonomi. Historiene om de mange menneskeskjebner er utrolig fascinerende skrevet, alt er vevet inn i hverandre. En må beundre mennesker som midt oppi all elendigheten har evnen til å vise stolthet. Dette er en bok på over 700 sider, men historiene er så gripende, så tiden går fort når du først har kommet i gang. Selv leste jeg boken etter en reise i India. Den gir et godt innblikk i den historiske utvikling i dette landet. Dette er en bok som stadig dukker opp i mine tanker, du blir aldri helt ferdig med den.

Jeg er vanligvis ikke så begeistret for krimbøker. Synes jeg er blitt skuffet mange ganger, fordi jeg synes mange av krimforfatterne lager for like bøker, når de først har fått en bestselger. Men i påskeferien leste jeg to krimbøker som jeg absolutt kan anbefale. De er skrevet av den svenske journalisten Stieg Larsson, som døde 50 år gammel i 2004. Han etterlot seg tre manus som er pub-

lisert etter hans død. To av bøkene er oversatt til norsk. Den første boken heter «Menn som hater kvinner». Her møter vi journalisten Mikael Blomkvist, som er medeier og journalist i magasinet Millennium. Han har skrevet en kritisk reportasje om finansmannen Wennerström, noe som fører til at Mikael dømmes til tre måneders fengsel for ærekrenkelser. Magasinets eksistens er truet, men så dukker finansmannen Henrik Vanger opp. Han liker ikke Wennerström, og har flere saker gående med ham. Han gir Mikael et meget godt tilbud, som han ikke kan si nei til. Utad får han beskjed om å skrive en familiekronike, men Vanger gir ham beskjed om å forsøke å finne ut hvem som myrdet hans niese i 1966. Dette mordet er uoppklart, og Vanger tror at et av familiemedlemmene drepte henne. Før Vanger ansetter Mikael, har han fått utført en grundig personsjekk av Mikael.

Denne sikkerhetsjekken utføres av Lisbeth Salander. Hun og Mikael blir senere koblet sammen og løser gåten. Lisbeth er en herlig figur. Hun ser ut som en pønkete tenårings, full av tatoveringer, men er 25 år og ganske smart. Hun er helt asosial og uten oppdragelse, men er et matematisk geni, har en fantastisk hukommelse og er datahacker, som kommer seg inn i de fleste datamaskiner.

I oppfølgeren til denne boken, «Jenta som lekte med ilden», møter vi Lisbeth Salander et år etter forrige bokens slutt. Hun har oppholdt seg i utlandet og tatt i bruk noe av de pengene hun har svindlet til seg. Hun har kjøpt seg ny, flott luksusleilighet midt i Stockholm; men holder sin identitet skjult. Hun har brutt med Mikael Blomkvist, som prøver å komme i kontakt med henne. Han er i ferd med å avsløre en omfattende sex-handel i en historie han kjøper av

frilansjournalisten Dag Svensson, og hans samboer, Mia Bergman, som er forsker. De har sett på trafficking fra Øst-Europa. Dag og Mia blir drept, og Lisbeth blir mistenkt for mordet. Boken beskriver Lisbeths barndom, hvordan hun ble sviktet av de som stod henne nær, og ble den personen hun fremstår som. En må la seg fascinere av historien om Lisbeth. Hun er vill og gal, men samtidig uhyre intelligent og svært sårbar.

Jeg håper disse bøkene blir film. Lisbeth Salanders skikkelse flimrer stadig for mine øyne. En kan ikke la være å bli glad i denne personen. Hun er av forfatteren beskrevet som en moderne, voksen Pippi Langstrømpe. Jeg kan absolutt anbefale disse to krimbøkene som sommerlektyre.

*Tekst: Ellen Beate Dyvi
Foto: privat*